

ISSN: 2687-5608

Volume 7/1

2024 p. 17-28

**GİYİNME ALANINDA GÜNLÜK YAŞAM AKTİVİTELERİ
DEĞERLENDİRMELERİ, MÜDAHALELERİ VE ADAPTİF ÜRÜNLERİ**

Safa HEYBET¹

¹Biruni University, Vocational School, Department of Therapy and Rehabilitation, Istanbul, Turkey

ÖZET

Giyinme aktivitesi, günlük yaşamımızın temel unsurlarından biridir ve bireyin bağımsızlığı, özgüveni ve genel yaşam kalitesi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu etki, engelli bireyler için daha da belirgin hale gelir, çünkü giyinme aktivitesi sadece dış görünüşü değil, aynı zamanda psikolojik ve fiziksel sağlığı da etkiler. Günlük yaşam aktivitelerinde (GYA) müdahale kadar, değerlendirme de önem taşımaktadır. Farklı GYA ölçeklerinde giyinme başlıkları çeşitlilik göstermektedir. Adaptif ürünler, engelli bireylerin günlük yaşam aktivitelerini daha bağımsız bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olmak için özel olarak tasarlanmış ürünlerdir. Özel tasarlanmış açma ve kapatma mekanizmalarına sahip giyim ürünleri, giyinme aktivitesini kolaylaştırırken, müdahaleler ise genellikle uzman sağlık profesyonelleri tarafından uygulanan terapötik yöntemleri içerir. Bu derlemenin amacı, temel günlük yaşam aktivitelerinden biri olan giyinme alanında değerlendirme, tek elle giyinme müdahalesi ve giyinme alanındaki adaptif ürünler hakkında bilgilendirmede bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Giyinme, Günlük yaşam aktiviteleri, Adaptif ürünler*

**ACTIVITIES OF DAILY LIVING ASSESSMENTS, INTERVENTIONS, AND
ADAPTIVE PRODUCTS IN DRESSING**

ABSTRACT

The activity of dressing is a fundamental element of our daily lives and has a major impact on an individual's independence, self-confidence and overall quality of life. This effect becomes even more pronounced for individuals with disabilities, because the activity of dressing affects not only appearance, but also psychological and physical health. Evaluation is as important as intervention in activities of daily living (ADL). Dressing headings vary across different ADL scales. Adaptive products are products specially designed to help disabled individuals perform daily living activities more independently. Clothing products with specially designed opening and closing mechanisms facilitate the dressing activity, while interventions generally include therapeutic methods applied by expert healthcare professionals. The purpose of this review is to provide information about evaluation, one-handed dressing intervention and adaptive products in the field of dressing, which is one of the basic daily life activities.

Keywords: *Dressing, Activities of Daily Living, Adaptive Tools*

GİRİŞ

Giyinme aktivitesi, günlük yaşamımızın temel unsurlarından biridir ve bireyin bağımsızlığı, özgüveni ve genel yaşam kalitesi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu etki, engelli bireyler için daha da belirgin hale gelir, çünkü giyinme aktivitesi sadece dış görünüşü değil, aynı zamanda psikolojik ve fiziksel sağlığı da etkiler (Esmail ve ark., 2020). Engelli bireylerin giyinme sürecinde karşılaştığı zorluklar geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Hareket kısıtlamaları, koordinasyon zorlukları, kas güçsüzlüğü gibi fiziksel engellerle birlikte, bilişsel ve duyuşsal engeller de giyinme aktivitesini daha karmaşık hale getirebilir (Kabel ve ark., 2017). Ancak, bu zorluklara rağmen giyinme aktivitesi, bu bireyler için hayati bir öneme sahiptir. Bağımsız giyinme becerisi, engelli bireylerin günlük yaşam aktivitelerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerine olanak tanır (Wang ve ark., 2014). Giyinme aktivitesindeki bağımsızlık, bireyin kendi tercihlerini ifade etmesine, özgüven kazanmasına ve sosyal etkileşimlere daha iyi katılmasına yardımcı olur. Aynı zamanda, kişinin kendine bakımına katılması, genel sağlığı üzerinde olumlu bir etki yaratır. Giyinme aktivitesinin engelli bireyler için önemi sadece fiziksel değil, aynı zamanda psikososyal boyutta da bulunmaktadır. Kendi giyimine katılma becerisi, bireyin kendine saygısını artırır ve yaşamına duyduğu memnuniyeti güçlendirir. Bu, genellikle sosyal ilişkileri güçlendirir ve bireyin toplumda daha aktif bir rol üstlenmesine olanak tanır (Bleijenberg ve ark., 2017). Adaptif giyim ürünleri ve giyinme aktivitelerine yönelik terapötik müdahaleler, engelli bireylerin bu önemli aktiviteyi daha etkili bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olabilir. Özel tasarlanmış giyim parçaları, kapatma ve açma mekanizmalarındaki yenilikler, giyinme sürecini kolaylaştırabilir ve bağımsızlığı artırabilir (Carmona-Torres ve ark., 2019). Bu derlemenin amacı, temel günlük yaşam aktivitelerinden biri olan giyinme alanında değerlendirme, tek elle giyinme müdahalesi ve giyinme alanındaki adaptif ürünler hakkında bilgilendirmede bulunmaktadır.

Giyinme aktivitesinde “giyinme” ve “soyunma” aktivitesi yer alır. Bu aktivitelere konu olan kıyafet ve aksesuarlar tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Giyinme aktivitesi kapsamına giren kıyafet ve aksesuarlar (Holzberg, 2012)

Pantolon veya Şort	Bluz veya Gömlek	Sabahlık/Bo rnoz	Eldiven
Kuşak veya Kemer	Eşofman	Ceket	Gözlük

Sütyen	Bandana veya Fular	Pantolon askısı	Çizme veya Bot
Külöt veya Boxer	Çorap	Şapka	T-shirt
Elbise	Gecelik/Pija ma	Kaban	Tayt
Etek	Saç filesi	Süveter veya Kazak	Takı
Atkı/Bere	Gözlük	Hırka	Pardesü

Giyinme aktivitesinde bahse konu olan kıyafet ve aksesuarları giymek için kullanılan tutturma ürünleri ise düğme, çitçit, fermuar, kopça, çorap/diz bağı, bağcık ve velkro bantlardır (Holzberg, 2012).

1. Giyinme aktivitesinin değerlendirilmesi

Günlük yaşam aktivitelerinde (GYA) müdahale kadar, değerlendirme de önem taşımaktadır. Farklı GYA ölçeklerinde giyinme başlıkları çeşitlilik göstermektedir.

Barthel indeksi 1965 yılında Mahoney ve Barthel tarafından geliştirilmiştir. Basit, anlaşılır ve günlük yaşam aktivitelerinin tüm parametrelerini içeren bir indekstir (Mahoney ve Barthel, 1965). Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Küçükdeveci ve arkadaşları tarafından 2000 yılında nörolojik hastalar üzerinde yapılmıştır (Küçükdeveci ve ark., 2000). Ölçekte giyinme ve soyunma becerileri dördüncü maddede yer alır. Giyinme ölçeğinin soruları “Hasta giyinip soyunabilir, ayakkabı bağlarını bağlayıp çözebilir” “Yardıma gereksinim duyabilir” ve “Tam bağımlıdır” şeklindedir. Tam bağımsızlık 10 puan, tam bağımlılık sıfır puan değerindedir.

FIM (Fonksiyonel Bağımsızlık Ölçeği), Keith ve arkadaşları tarafından 1987’de geliştirilmiştir bir ölçektir (Keith ve ark., 1987). Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik araştırması Küçükdeveci ve arkadaşları tarafından 2001 yılında yapılmıştır (Küçükdeveci ve ark., 2001). Bu ölçekte giyinme aktiviteleri “Kendine Bakım” alt başlığında “D.Üst taraf giyimi” ve “E.Alt taraf giyimi” maddelerinden oluşmaktadır. Bu ölçek, 1-7 puan arası puanlama yapılır. Puan arttıkça bağımsızlık artar.

Katz GYA İndeksi, Katz ve ark (1963) tarafından günlük yaşam aktivitelerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Arık ve arkadaşları tarafından 2015 yılında gerçekleştirilmiştir (Arık ve ark., 2015). Katz ölçeğinde giyinme değerlendirmesi ikinci maddede yer almaktadır. Giyinme becerisinin yapılabildiği duruma bir puan, bağımlılık durumuna sıfır puan verilmektedir.

Pulses Profili, Moskowitz ve arkadaşları tarafından 1957 yılında geliştirilmiştir. Giyinme aktivitesi “Üst gövde fonksiyonları: Kendine bakım aktiviteleri (üst-alt taraf giyimi)” başlığında değerlendirilmektedir. 1-4 arasında değerlendirme derecesi vardır. Puan

yükseldikçe bağımlılık artmaktadır.

Klein-Bell İndeksi, Klein ve Bell tarafından 1982 yılında geliştirilmiştir. İndeksin parametrelerinden biri de “giyinme” alanına odaklanmaktadır. Puanlama 0-3 arasında yapılmaktadır (Smith ve ark., 1986).

Nothingham genişletilmiş GYA ölçeği, Frenchay Aktivite İndeksi ve Rivermead GYA indeksi, günlük yaşam aktivitelerini değerlendirmekle birlikte giyinme aktivitesine doğrudan odaklanmaz.

2. Giyinme Aktivitesinin Müdahaleleri

Giyinme alanında yer alan okupasyon alanları uygun kıyafet ve aksesuarları seçmek, kıyafet ve iç çamaşırları ayarlamak ve tutturmak, ortez, protez ve diğer kişisel aksesuarları kendi başına takabilme becerileridir (Christie ve ark., 2011).

Engelli bireyler için giyinme konusunda terapi alanları ise öncelikle daha gevşek kıyafetleri çıkarma çalışması yapmak, önce destekli sandalye karşısında ardından taburede son olarak yatak köşesinde, tam boy ayna karşısında geri bildirim alarak giyinmeyi denemek, kontrast renklerde kombinler yapmak ve kıyafetleri giymeden önce yatağa ve benzeri alanlara sermektir (Latham ve ark., 2006).

2.1. Tek elle giyinme yöntemi

Tek elle giyinme, yaşamın bazen zorlayıcı koşullarında veya engelli bireyler için günlük yaşamın bir parçası olabilir. Bu durumda, bir elin kullanılabilirliğiyle sınırlı olmak, giyinme sürecini daha özenli ve stratejik hale getirmeyi gerektirebilir (Ray ve ark., 2018).

Tek elle giyinmede ilk adım, giyilecek kıyafetleri seçerken pratikliği gözetmektir. Düğmeler yerine fermuarlar veya elastik beli olan kıyafetler seçmek, tek elle giyinmeyi kolaylaştırabilir. Ayakkabılar konusunda ise, bağcıklı ayakkabılar yerine velcro veya fermuarlı modeller tercih edilebilir (Bell ve McGeggen, 2021). Gömlek veya ceket giydirirken, giysi düz bir zemine serilerek kolayca üzerine uzanılabilir. Tek elle giyinme sürecinde giysi üzerine uzanmak, kolların giysiyi içine sokmak yerine, giyilmek istenen kıyafeti kolayca üzerine serip giymeyi sağlar. Düğmelerle uğraşmak yerine, düğme kancası veya giysi giydirme yardımcıları gibi araçlar kullanmak da pratik bir çözüm olabilir. Bu yardımcı araçlar, düğmeleri ilmeklere geçirmeyi veya fermuarları çekmeyi kolaylaştırarak giyinme sürecini daha hızlı ve etkili kılar (Mitchell, 1991). Ayakkabı giyerken, ayaklarına ulaşmak zor olabilir. Bu durumu kolaylaştırmak için uzatılmış ayakkabı kancaları veya ayakkabı çekerleri kullanmak, ayakkabıları tek elle giyme sürecini basitleştirebilir (Fletcher-Smith, 2011). Genel bir kural olarak, giyinirken ilk önce etkilenen ekstremitayı giysiye yerleştirilir ve soyunurken en son çıkarılır. Bu prosedür, motor kontrolün azaldığı

durumlarda giysiyle çalışmak için daha fazla alan sağlar. Bu yöntemde öncelikle dengeli bir ortamda bireyin oturması istenir. Ardından hemiplejik kol için, kol yeni iki dizin arasında pozisyonlanır. Kıyafetler hem giyilirken, hem de çıkarılırken hemiplejik tarafa öncelik verilir (Holzberg, 2012).

3. Giyinme Aktivitesinin Adaptif Ürünleri

Adaptif ürünler, engelli bireylerin günlük yaşam aktivitelerini daha bağımsız bir şekilde yerine getirmelerine yardımcı olmak için özel olarak tasarlanmış ürünlerdir. Özel tasarlanmış açma ve kapatma mekanizmalarına sahip giyim ürünleri, giyinme aktivitesini kolaylaştırırken, müdahaleler ise genellikle uzman sağlık profesyonelleri tarafından uygulanan terapötik yöntemleri içerir (Booth ve ark., 2001). Fizyoterapistler, ergoterapistler ve konuşma terapistleri gibi uzmanlar, engelli bireylerin bireysel ihtiyaçlarına uygun olarak tasarlanmış terapötik programlar geliştirirler. Bu müdahaleler, bireyin motor becerilerini artırmak, günlük aktivitelerde bağımsızlığını sağlamak, iletişim becerilerini geliştirmek gibi hedeflere yönelik olabilir. Adaptif ürünlerin ve müdahalelerin rolü, engelli bireylerin yaşam kalitesini artırmakla kalmaz, aynı zamanda onların toplumda daha aktif ve eşit bir şekilde katılımını sağlamaya da yöneliktir. Bu ürünler ve müdahaleler, engelli bireylerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak, kendi hayatlarını kontrol etmelerine olanak tanımak ve toplumlarına daha fazla katkıda bulunmalarını sağlamak amacıyla tasarlanmıştır (Kosasih ve ark., 2023).

Engelliler için adaptif kıyafetler, giyinme sürecinde karşılaşılan çeşitli zorlukları ele alarak, bu bireylerin daha rahat bir şekilde giyinmelerine olanak tanır. Bu kıyafetlerde kullanılan özel tasarım özellikleri, kullanıcıların kolayca giyinip çıkarabilmelerini sağlar. Örneğin, fermuar yerine kullanılan büyük düğmeler, özel tasarlanmış kapanma sistemleri veya velcro detayları, giyinme sürecini kolaylaştırır (Worthington ve ark.,2020). Adaptif kıyafetlerde kullanılan malzemeler de büyük önem taşır. Yumuşak, nefes alabilir ve cilde zarar vermeyen malzemeler, kullanıcıya konfor sağlar. Aynı zamanda, kıyafetlerin elastikliği ve esnekliği, hareket kabiliyetini artırarak günlük aktivitelerde rahat bir kullanım sunar (Pisharody ve ark.,2022).

3.1. Velcro kemer ve lastikler

Velcro, elbise ve ayakkabı kenarları gibi birçok nesneyi birbirine tutturmak için kullanılan bir düzeneğidir. Bu düzeneğe, bir tarafta minik, esnek kancalardan ve diğer tarafta sayısız minik, esnek halkacıklardan oluşur. Bu suni malzemedeki üretilen ve biri kancalı, diğeri halkalı iki kumaş şeridi, birbirine tutunarak kullanılır (Bryce, 1960). Velcro bant için ilk patent başvurusu George De Mestral tarafından 1951 yılında yapılmış, 1954 yılında

İsviçre’de patent başvurusu kabul edilmiştir (Velcro, 2023).

Velcro bantlar, engelli bireyler için giyim süreçlerini kolaylaştırmak amacıyla kullanılan pratik bir çözümdür. Bu bantlar, fermuar veya düğmelere göre daha kolay açılıp kapanabilir, bu da ellerde kısıtlama yaşayan bireylerin giyinme sürecini büyük ölçüde kolaylaştırır (Vokoun ve ark., 2011). Ayrıca, kıyafetleri vücuda sıkıca tutturmayı veya rahatlatmayı sağlamak için kolayca ayarlanabilirler. Pantolon, ceket, ayakkabı ve elbiselerde kullanılabilen bu bantlar, farklı giyim parçalarında engelli bireylerin ihtiyaçlarına uygun olarak uygulanabilir (Moyer ve Everett, 2015). Velcro bantlar, giyinme sürecinde bağımsızlığı artırarak engelli bireylerin kendi giyim ihtiyaçlarına daha fazla kontrol sağlamalarına yardımcı olur. Aynı zamanda, zarif bir görünüm sunarak moda ve stil konusunda da çeşitli seçenekler sunar, böylece engelli bireylerin giyim deneyimleri daha özgür ve konforlu hale gelir. Bu pratik çözüm, giyim endüstrisinde engelli bireylerin ihtiyaçlarına odaklanan giyim markaları tarafından da yaygın olarak benimsenmektedir (Poonia, 2020).

3.2. Ayakkabı Çekecekleri

Ayakkabı çekeceği, ilk defa Henry G. Weeks tarafından 26.06.1906 tarihinde, US865462A koduyla tescillenmiş bir üründür (UPSTO, 2023). Ayakkabı çekeceği, ayakkabıları giyip çıkarırken kullanılan işlevsel bir araçtır. Genellikle uzun bir sap ve uç kısmında yer alan kavrama mekanizmasıyla tasarlanmıştır. Kullanıcılar, ayakkabı çekiciyi ayakkabının topuğuna yerleştirir ve ardından sapı çekerek ayakkabının genişlemesini sağlarlar. Bu, ayakkabıları giymeyi kolaylaştırır ve özellikle sıkı ya da yeni ayakkabıları rahatça ayaklarına uyarlama ihtiyacı duyanlar için oldukça faydalıdır. Ayakkabı çekici, günlük yaşamda konforu artıran küçük ancak etkili bir yardımcıdır (Nagaya, 1997).

3.3. Düğme Kancası

Düğme kancası, genellikle giyim eşyalarındaki küçük düğmeleri ilmeklere geçirmek veya çıkarmak için kullanılan küçük bir araçtır. Bu pratik aksesuar, giyim giyerken düğmelerle uğraşmayı kolaylaştırır ve özellikle el becerisi sınırlı olan kişiler için oldukça kullanışlıdır (Blotgett, 2016). Düğme kancası genellikle ince, uzun bir sap ve uç kısmında yer alan küçük bir kancadan oluşur. Kullanıcılar, düğmeyi kancaya takar ve ardından ilmeği geçirir veya çıkarırken kancayı kullanarak işlemi daha kontrollü bir şekilde gerçekleştirirler. Bu basit araç, giyim sürecini daha hızlı ve sorunsuz hale getirerek kullanıcıların günlük yaşamlarında pratik bir yardımcı olur (Priya ve Upadhyay, 2021).

3.4. Giyinme Çubukları

Giyinme çubukları, günlük yaşamda giyim süreçlerini kolaylaştırmak, özellikle yaşlı

bireyler ve engelliler için bağımsızlığı artırmak amacıyla tasarlanan kullanışlı araçlardır (Mitchell, 1991). Bu çubuklar, giyim eşyalarını daha rahat bir şekilde tutmayı ve yönlendirmeyi sağlayarak kullanıcılara pratik bir yardım sunar. Giyinme çubukları genellikle uzun, ince saplardan oluşur. Sapın bir ucunda ise genellikle kaymaz bir malzeme ile kaplanmış özel bir kavrama alanı bulunur. Bu kavrama alanı, giysi parçalarını güvenli bir şekilde tutmayı sağlar (Mann ve ark., 2005). Ayrıca, çubuğun diğer ucunda, düğme kancası, halka veya diğer giyim yardımcılara benzer özel aparatlar bulunabilir. Bu çubuklar, bir dizi giyim eşyasını rahatça kavrayabilme yeteneği sayesinde kullanıcılara giyinme sürecinde daha fazla kontrol sağlar. Düğme kancası içeren modeller, düğmeleri ilmeklere geçirme veya çıkarma işlemlerini kolaylaştırır. Halka veya benzeri aparatlar, çorapları veya diğer giysi parçalarını tutmayı ve giydirme işlemini kolaylaştırmayı amaçlar. Giyinme çubukları, özellikle sırt veya omuz hareketlerinde kısıtlama yaşayan bireyler için büyük bir kolaylık sağlar. Bu araçlar, giyim sürecinde daha fazla bağımsızlık ve özgürlük sunarak kullanıcıların günlük yaşam aktivitelerini daha rahat bir şekilde sürdürmelerine yardımcı olur. Ayrıca, giyinme çubukları, yaşlılık veya engellilik durumlarında evde bakım hizmeti alan bireyler için de bakım sağlayıcılara destek olabilir. Bakım verenler, giyinme çubukları aracılığıyla daha etkili ve konforlu bir şekilde giyinme yardımı sağlayabilirler (Jones ve ark., 2020)

3.5. Giyinme Asistan Robotları

Giyinme asistan robotları, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte özellikle yaşlı bireyler ve engelliler için tasarlanmış önemli yardımcı cihazlardan biridir. Bu robotlar, günlük yaşam aktivitelerinden biri olan giyinme sürecini kolaylaştırmak ve bağımsızlığı artırmak amacıyla geliştirilmektedir (Pignat ve Calinon, 2017). Giyinme asistan robotları genellikle bir dizi gelişmiş teknolojiyi içerir. İlk olarak, kullanıcının hareketlerini algılayabilen sensör sistemleri ile donatılmışlardır. Bu sensörler, kullanıcının vücut pozisyonunu ve hareketlerini hassas bir şekilde takip ederek giyinme sürecini başlatmak için gerekli bilgileri sağlar (Zhang ve Demiris, 2023). Robotlar ayrıca görüntüleme sistemleri kullanarak giysi parçalarını tanır ve seçer. Önceden belirlenmiş algoritmalar sayesinde, kullanıcının tercihi ve günlük ihtiyaçlarına uygun giyim parçalarını seçme yeteneğine sahiptirler. Bu aşamada, giyinme asistan robotları, kullanıcının gardırobundaki kıyafetleri tanıma ve doğru bir şekilde seçme yeteneklerini sergiler. Giyinme asistan robotları genellikle robotik kolları kullanarak giysi parçalarını düzeltebilir ve giydirme işlemini gerçekleştirebilirler (Yamazaki ve ark., 2023). Robotik kolların hassas hareket yetenekleri, düğmeleri ilikleme, fermuarları çekme ve kumaşları doğru bir şekilde yerleştirme gibi detaylı görevleri

başarıyla yerine getirmelerine olanak tanır. Bu teknolojik gelişmelerin temel amacı, yaşlı veya engelli bireylerin günlük yaşamlarında daha fazla bağımsızlık ve özgürlük sağlamaktır (Gao ve ark., 2016). Giyinme asistan robotları, bu bireylerin kendi giyim ihtiyaçlarına daha fazla kontrol kazanmalarına yardımcı olurken aynı zamanda yaşam kalitelerini artırmayı hedefler (Chance ve ark., 2016).

3.6. Adaptif Giyim Ürünleri

Adaptif giyim siteleri, özellikle engelli bireylerin giyinme süreçlerini daha rahat ve konforlu hale getirmeyi amaçlayan özel giyim çözümleri sunan platformlardır. Bu siteler, giyim endüstrisindeki teknolojik ve tasarım ilerlemelerini kullanarak, hareket kısıtlılığı yaşayan veya fiziksel engellere sahip bireylerin günlük yaşamlarında bağımsızlıklarını artırmayı hedeflerler (Na, 2007). Adaptif giyim, özellikle giyim parçalarının tasarımında ve işlevselliğinde yapılan özel değişikliklerle karakterizedir. Bu sitelerde sunulan giysi çeşitliliği, genellikle kullanıcıların kolayca giyinebilmelerine ve çıkabilmelerine olanak tanıyan özellikleri içerir (Azher ve Saeed, 2012). Adaptif giyimde sıkça kullanılan özellikler arasında, büyük düğmeler, özel fermuarlar, manyetik kapanmalar, ayarlanabilir kapanma sistemleri ve elastik kumaşlar yer alır. Bu sitelerdeki giyim koleksiyonları genellikle farklı ihtiyaçları karşılamak üzere tasarlanmıştır. Örneğin, tekerlekli sandalye kullanan bireyler için pantolonların alt kısmında fermuarlı tasarımlar, üst giyimde geniş kesimler veya arkadan kapanan ceketler gibi özel detaylar bulunabilir (Goodrum, 2023). Giyim parçalarının seçiminde ve tasarımında, kullanıcıların rahatlıkla giyinebilmeleri için pratik ve işlevsel unsurlar öncelikli olarak düşünülür (Banks, 2001). Adaptif giyim siteleri genellikle kullanıcılarına online alışveriş deneyimi sunar. Kullanıcılar, kendi ihtiyaçlarına uygun giyim parçalarını seçebilir ve genellikle detaylı ürün açıklamaları ve boyutlandırma bilgileri ile desteklenirler. Ayrıca, müşteri hizmetleri birimleri genellikle kullanıcılara uygun giyim seçimi ve giyim bakımı konusunda yardımcı olmak üzere hazır bulunur (Lozano ve ark., 2014). Adaptif giyim siteleri, engelli bireylerin giyim ihtiyaçlarına duyarlı tasarımları ve kullanıcı dostu ara yüzleriyle, bu bireylerin giyinme süreçlerini daha kolay ve keyifli hale getirme amacını taşırlar. Bu siteler, giyim endüstrisinin daha geniş bir müşteri tabanına hitap etmesini ve çeşitli ihtiyaçlara uygun giyim seçenekleri sunmasını destekleyen önemli bir araçtır

3.7. Giyinme Aktivitesi için Uygulamalar

iDo Getting Dressed uygulaması, profesyoneller tarafından otizmli, zihinsel engelli ve diğer özel ihtiyaçları olan bireylere fayda sağlamak üzere tasarlanmış bir uygulamadır. Bireylere adım adım videolarla bilgi verir ve eğlenceli bir masa oyununda pratik yapmalarına olanak

tanır (Chu ve ark., 2019).

SONUÇ

Temel bir günlük yaşam aktivitesi olan giyinme aktivitesi, engelli ve yaşlı popülasyonun bağımsızlığını ve yaşam kalitesini doğrudan etkileyen bir kavramdır. Bu aktivite konusunda fizyoterapi ve rehabilitasyon ekibi multidisipliner çalışmalı ve danışanlarının ihtiyaçlarına müdahaleler ve adaptif ürünlerle cevap vermelidir.

KAYNAKÇA

- Arik, G., Varan, H. D., Yavuz, B. B., Karabulut, E., Kara, O., Kilic, M. K., Kizilarlanoglu, M. C., Sumer, F., Kuyumcu, M. E., Yesil, Y., Halil, M., & Cankurtaran, M. (2015). Validation of Katz index of independence in activities of daily living in Turkish older adults. *Archives of gerontology and geriatrics*, 61(3), 344–350. <https://doi.org/10.1016/j.archger.2015.08.019>
- Azher, N., & Saeed, M. (2012). Adaptive clothing for females with arthritis impairment. *Journal of University Medical & Dental College*, 3(2), 52-59.
- Banks, K. (2001). Adaptive clothing—Preserves independence and assists the caregiver. *Professional Case Management*, 6(6), 243-245.
- Bell, N., & McGeggen, E. (2021). Activities of daily living. Early's physical dysfunction practice skills for the occupational therapy assistant E-book, 194.
- Bleijenberg, N., Zuithoff, N. P. A., Smith, A. K., De Wit, N. J., & Schuurmans, M. J. (2017). Disability in the individual ADL, IADL, and mobility among older adults: a prospective cohort study. *The journal of nutrition, health & aging*, 21, 897-903.
- Blodgett, D. E. (2016). A Fascinating Fastener: The Button Hook-An Essential Garment Tool. *The Chronicle of the Early American Industries Association, Inc.*, 69(3), 89.
- Booth, J., Davidson, I., Winstanley, J., & Waters, K. (2001). Observing washing and dressing of stroke patients: nursing intervention compared with occupational therapists. What is the difference?. *Journal of Advanced Nursing*, 33(1), 98-105.
- Bryce, T. E. (1960). Velcro. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 27(3), 77-80.
- Carmona-Torres, J. M., Rodríguez-Borrego, M. A., Laredo-Aguilera, J. A., López-Soto, P. J., Santacruz-Salas, E., & Cobo-Cuenca, A. I. (2019). Disability for basic and instrumental activities of daily living in older individuals. *Plos one*, 14(7), e0220157.
- Chance, G., Camilleri, A., Winstone, B., Caleb-Solly, P., & Dogramadzi, S. (2016, June). An assistive robot to support dressing-strategies for planning and error handling. In 2016 6th IEEE International Conference on Biomedical Robotics and Biomechatronics (BioRob) (pp. 774-780). IEEE.
- Christie, L., Bedford, R., & McCluskey, A. (2011). Task-specific practice of dressing tasks in a

- hospital setting improved dressing performance post-stroke: A feasibility study. *Australian occupational therapy journal*, 58(5), 364-369.
- Chu, M., Sun, Y. C., Ashraf, A., Alves, S. F., Nejat, G., & Naguib, H. E. (2019, October). Making dressing easier: Smart clothes to help with putting clothes on correctly. In 2019 IEEE International Conference on Systems, Man and Cybernetics (SMC) (pp. 3981-3986). IEEE.
- Esmail, A., Poncet, F., Auger, C., Rochette, A., Dahan-Oliel, N., Labbé, D., & Swaine, B. (2020). The role of clothing on participation of persons with a physical disability: A scoping review. *Applied Ergonomics*, 85, 103058.
- Fletcher-Smith, J. C. (2011). Recovery of dressing ability after stroke (Doctoral dissertation, University of Nottingham).
- Goodrum, A. L. (2023). Sitting Pretty: A Dress History of the L-Shaped Frame, the Side-Saddle Habit and the Design of Adaptive Wearables. In *Wearable Objects and Curative Things: Materialist Approaches to the Intersections of Fashion, Art, Health and Medicine* (pp. 73-99). Cham: Springer International Publishing.
- Holzberg, E. (2012). *Activities of Daily Living, Physical Dysfunction Practice Skills for the Occupational Therapy Assistant*, Elsevier, St.Louis
- Jones, L., Isaghali, M., Meiklejohn, E., Xu, S., Truskolawski, K., Hayon, J., & Mallon-Michalove, C. (2020). Hack-Ability: Using Co-Design to Develop an Accessible Toolkit for Adding Pockets to Garments. In *Proceedings of the 16th Participatory Design Conference 2020-Participation (s) Otherwise-Volume 2* (pp. 95-99).
- Kabel, A., Dimka, J., & McBee-Black, K. (2017). Clothing-related barriers experienced by people with mobility disabilities and impairments. *Applied Ergonomics*, 59, 165-169.
- Katz, S., Ford, A. B., Moskowitz, R. W., Jackson, B. A., & Jaffe, M. W. (1963). Studies Of Illness In The Aged. The Index Of Adl: A Standardized Measure Of Biological And Psychosocial Function. *Jama*, 185, 914–919. <https://doi.org/10.1001/Jama.1963.03060120024016>
- Keith, R. A., Granger, C. V., Hamilton, B. B., & Sherwin, F. S. (1987). The functional independence measure: a new tool for rehabilitation. *Advances in clinical rehabilitation*, 1, 6–18.
- Kosasih, A., Nurfitri, A. J., Faradilla, J., Nadhifah, N., Safitri, N. C. P., Damayani, S., & Luthfi, M. (2023, October). Home-based Occupational Therapy to Improve Dressing Ability in Post Stroke Patient with Left Hemiparesis. In *Proceedings of the International Conference on Vocational Education Applied Science and Technology (ICVEAST 2023)* (Vol. 783, p. 13). *Springer Nature*.
- Küçükdeveci, A. A., Yavuzer, G., Tennant, A., Süldür, N., Sonel, B., & Arasil, T. (2000). Adaptation of the modified Barthel Index for use in physical medicine and rehabilitation in Turkey. *Scandinavian journal of rehabilitation medicine*, 32(2), 87–92.
- Küçükdeveci, A. A., Yavuzer, G., Elhan, A. H., Sonel, B., & Tennant, A. (2001). Adaptation of the Functional Independence Measure for use in Turkey. *Clinical rehabilitation*, 15(3), 311–319. <https://doi.org/10.1191/026921501676877265>

- Latham, N. K., Jette, D. U., Coster, W., Richards, L., Smout, R. J., James, R. A., & Horn, S. D. (2006). Occupational therapy activities and intervention techniques for clients with stroke in six rehabilitation hospitals. *The American Journal of Occupational Therapy*, 60(4), 369-378.
- Lozano, C., Burlison, W., Ravishankar, V., Lee, J., Muldner, K., & Mahoney, D. (2014). P1-355 Assisting With Dressing Activities For People With Dementia Via Adaptive Prompting. *Alzheimer's & Dementia*, 10, P443-P443.
- Mahoney, F. I., & Barthel, D. W. (1965). Functional Evaluation: The Barthel Index. *Maryland state medical journal*, 14, 61–65.
- Mann, W. C., Kimble, C., Justiss, M. D., Casson, E., Tomita, M., & Wu, S. S. (2005). Problems with dressing in the frail elderly. *The American journal of occupational therapy*, 59(4), 398-408.
- Mitchell, S. C. (1991). Dressing aids. *BMJ: British Medical Journal*, 302(6769), 167.
- Moyer, R. H., & Everett, S. A. (2015). Keeping it together-fascinating fasteners. *Science Scope*, 39(1), 12.
- Na, H. S. (2007). Adaptive clothing designs for the individuals with special needs. *Journal of the Korean Society of Clothing and Textiles*, 31(6), 933-941.
- Nagaya, M. (1997). Shoehorn-type ankle-foot orthoses: prediction of flexibility. *Archives of physical medicine and rehabilitation*, 78(1), 82-84.
patents.google.com/patent/US865462A/en
- Pignat, E., & Calinon, S. (2017). Learning adaptive dressing assistance from human demonstration. *Robotics and Autonomous Systems*, 93, 61-75.
- Pisharody, A., & Sowmian, S. (2022). Developing and Determining the Content Validity of Handbook on Occupational Therapy Strategies for Dressing Skills: A Guide for Parents of Children with Special Needs: A Methodological Study. *Indian Journal of Occupational Therapy* (Wolters Kluwer India Pvt Ltd), 54(2).
- Poonia, N. (2020). Adaptive clothing for disabled people. *International Journal of Home Science*, 6(2), 238-241.
- Priya, K., & Upadhyay, P. (2021). Assistive Devices for One-Handed People Using Desktop Manufacturing Methods. In *Design for Tomorrow—Volume 3: Proceedings of ICoRD 2021* (pp. 439-448). Springer Singapore.
- Smith R.O., Morrow M.E., Heitman J. K., Rardin W.J., Powelson J.L., Von T.: The effect of introducing the Klein Bell ADL scale in a rehabilitation service. *Am J Occup Ther*, Vol 40 Num 6 p 420-424, June 1986.
- Velcro, (2023) Our Timeline of Inovation, Erişim tarihi: 14.01.2024, <https://www.velcro.com/original-thinking/our-timeline-of-innovation/#:~:text=The%20Original%20Hook%20%26%20Loop%20Patent&text>
- Wang, Y., Wu, D., Zhao, M., & Li, J. (2014). Evaluation on an ergonomic design of functional

clothing for wheelchair users. *Applied ergonomics*, 45(3), 550-555.

Worthington, E., Whitehead, P., Li, Z., Golding-Day, M., & Walker, M. (2020). An audit of dressing practice by occupational therapists in acute stroke settings in England. *British Journal of Occupational Therapy*, 83(11), 664-673.

Vokoun, D., Sedlák, P., Frost, M., Pilch, J., Majtás, D., & Šittner, P. (2011). Velcro-like fasteners based on NiTi micro-hook arrays. *Smart materials and structures*, 20(8), 085027.

Yamazaki, T., Takase, Y., Arnold, S., & Yamazaki, K. Synchronous Dressing Support Based on Working-Status Prediction. Available at SSRN 4573188.

Zhang, F., & Demiris, Y. (2023). Visual-tactile learning of garment unfolding for robot-assisted dressing. *IEEE Robotics and Automation Letters*.